

Published by
BYELORUSSIAN-AMERICAN
ASSOCIATION, Inc., U. S. A.
and BYELORUSSIAN
CANADIAN ALLIANCE

Беларус

ГАЗЭТА БЕЛАРУСАЎ У ВОЛЬНЫМ СЪВЕЦЕ BIELARUS — BYELORUSSIAN NEWSPAPER IN THE FREE WORLD

Год XVIII. № 140

Сінегань 1968.

NEW YORK — TORONTO

December 1968.

Vol. XVIII. № 140

НАСТУП СУПРАЦЬ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ

Адным з чародных этапаў партыі наступу на беларускую падсавецкую літаратуру стаўся апошні пленум праўлення Саюзу пісьменнікаў Беларусі, што адбыўся 30-31 кастрычніка сёлета. На пленуме былі прачтэні два даклады: 1 дырэктара Інстытуту літаратуры імя Янкі Купалы Акадэміі навук БССР Васіля Барысенкі „Марксізм-ленінізм ад літаратуры” і 2. сакратара праўлення Саюзу пісьменнікаў Беларусі Янкі Брылы „Жыццё і літаратура”. Нашпікананы партыйным інструкцыямі ў дырэктыўны даклад Васіля Барысенкі стаўся, відаць, для ўзельнікаў пленуму цяжкім маральным прыгнётым, што навет зусім адрозны ад Барысенкага дубога даклад Янкі Брылы на ўзапраўды высокім прафесійным узроўні й называўчайна цікавы трапнымі ацэнамі мастацкай якасці твораў сучасных беларускіх пісьменнікаў, на змог выклікаль байдыць ніякай дыскусіі.

Пісьменнікі пленуме афіцыйнаў быў прысьвеченны 50-ым угодкам БССР. Але фактычна меў ён з гэтымі ўгодкамі на шмат „супольнага, стаўшыся аднай з батальных сценай узмоўненага апошнім часам ідэялічнага змагання». Пытанню гэта га змагання ў мастацкай літаратуре й быў цалком прысьвеченны даклад Васіля Барысенкі.

Свае канкрэтныя разважананы пра сучасную беларускую літаратуру, дакладней пра гэтак звану партыянасць і народнасць літаратуры, як маставацтва, выводзіць Барысенка з наступных тэарэтычных установак: „Лёгіка сусветнага грамадзкага разыўкі — цъвердзіў ён — высунула літаратуру ў літаратурную тэорию на парэдні плин ідэялічнай барацьбы... Люты й моцны наш вораг — імперыялізм сёньня наскройсвае намаганыні іменна сюды, у сферу літаратуры, ідэяліёт!”. Затым, каб супрацьстavіцца гэтым намаганынам, „ворагам”, беларуская літаратура, паводле Барысенкі, павінна быць наскройсвартынай ды стацца галоўнай зброяй ідэялічнага змагання.

А дзеля того, што, на думку Барысенкі, у беларускай літаратуре ў гэтым дачыненні далёка на ўсёй парадку, ён і заатакаваў беларускіх пісьменнікаў усіх літаратурных жанраў. У якасці канкрэтнага прыклада ў жанры мастацкай прозы, Барысенка выбраў аповесць Васіля

ВАЖНАЕ ДЛЯ УСІХ!

Каб пазбавіць нас ад лішніх клопатаў і работы ў пісаныні й рассыланы адмысловых напамінкаў, што з пачаткам 1969 году трэба аднавіць падпіску на „Беларуса”, а сліе — ад лішніх напірэменнасці чытаць такія напамінкі, ветліва просьміце ўсіх Вас — нашых падпішчыкаў і чытачоў безздробна аднавіць падпіску на „Беларуса”, не чакаючы на напіс напамінанье.

Усіх тых, што, апрача падпіскі, прысылаў ў большыя ахвяры на Выдавецкі Фонд „Беларуса”, ветліва просьміце падпісьць гэта й напічатку 1969 году.

Мы будзе вельмі ўдзячныя ў тым, што, апрача сваёй падпіскі, прыдноўце з пачаткам 1969 году новых падпішчыкаў на нашу газету.

Таксама ветліва просьміце нам адрысы нашых суродзіц, што не атрымліваюць „Беларуса”, каб мы маглі выслаць ім прыблізныя нумары нашай газеты ў надзеі, што яны, пазнамёшыся з газэтай, стануть ейнім регулярным падпішчыкамі.

Усікая дапамога ў пашырэнні „Беларуса” — наш пачэсны грамадзкі абавязак!

Грошы для газеты „Беларус” просьміце выслучаць на наступны падпіскі адрыс Рэдакцыі:

“BIELARUS”

P. O. Box 109

Jamaica, N. Y. 11431

Рэдакцыйная Калегія „Беларуса”

Быкава „Мёртвым не баліць”, вінаўчыцца пісьменнікі, што той „прайду асобных фактаў” пра мінулу вайну спрошчана супрацьпаставіў „прайдзе веку”, а затым не патрапіў „праекрыць сапраўднай атмасфэры Айчыннай вайны, харктэрных яе бакоў”.

Але-ж спрэчкі вакол аповесці „Мёртвым не баліць” фактычна былі скончаны ўжо два гады: таму на карысць ейнага аўтара, бо па ягоным баку стала пісьменніцкай грамадзкасцю. Затое пра войстра заатакаваную за тое-ж самае сёлетнюю аповесць Васіля Быкава стаўся, відаць, для ўзельнікаў пленуму цяжкім маральным прыгнётым, што навет зусім адрозны ад Барысенкага дубога даклада Янкі Брылы на ўзапраўды высокім прафесійным узроўні й называўчайна цікавы трапнымі ацэнамі мастацкай якасці твораў сучасных беларускіх пісьменнікаў, на змог выклікаль байдыць ніякай дыскусіі.

Пісьменнікі пленуме афіцыйнаў быў прысьвеченны 50-ым угодкам БССР. Але фактычна меў ён з гэтымі ўгодкамі на шмат „супольнага, стаўшыся аднай з батальных сценай узмоўненага апошнім часам ідэялічнага змагання».

На ўзапраўды ўсяго, Барысенка ўжай ўзатрабуе пакласці асаблівы націск яшчэ й на тое, што, каежучы ягонымі словамі, „разывіццё сацыялістычнай літаратуры немагчымае бязь кіраўніцтва Камуністычнай партыі”, ды што літаратурыніца працэс павінен быць „строга арганізаваны, які накіроўваеца розумам і волій нашай Камуністычнай партыі і сацыялістычнай дзяржавы”.

Калі-б літаратура ўзапраўды стаўлася прыдаткам да партыі, як гатава чатрабуе Барысенка, яна пера стала-б быць літаратурным мастацтвам, стаўшися звычайнай, адно прыбранай у літаратурную форму, стантартнай палітычнай агіткай.

Барысенкаў даклад на пісьменніцкі пленуме — гэта што найменш ад XX звязу партыі ў 1956 годзе першыя выпадкі, калі з высокай трэбуны пісьменніцкага форуму афіцыйна ставіцца катэгорычнае патрабаванне звароту літаратурна-мастацтва да сталінскіх нормаў.

Але апошні пісьменніцкі пленуму, што з пачаткам 1969 году наступае пісьменніцкім пленуме — гэта што найменш ад XIV-XVII стагодзьдзяў, „хто карыстаўся або прыхільнікамі стаўшымі звычайнай разгортвалася жывая творчая дыскусія, свабодная вымenna думак і паглядаў, што рухала літаратурны працэс наперад. Апошні-ж пісьменніцкі пленум быў фактычна бяздискусійным. П'ята, быўлі на пленуме выступленні некаторых пісьменнікаў, якія, ці то за сцях, ці за сумленыне, адно апраўбовалі Барысенкавы тэзы. Але ніхто з больш-менш самастойных пісьменнікаў і крытыкаў, што раней найбльш былі амтыўнімі ў творчых дыскусіях, на гэтым пленуме выступіў. Ніхто ня выступіў у сваёй абароне і на іх пісьменнікаў, што былі заатакаваныя Барысенкамі. Гэтае зыгнараванне дакладу Васіля Барысенкі — хіба наўбяськоўны алказ пісьменніцкай грамадзкасці на партыйнай патрабаванні, выказаныя вуснамі Васіля Барысенкі.

Ст. Станкевіч

На пісьменніцкім пленуме — гэта што найменш ад XIV-XVII стагодзьдзяў, „хто карыстаўся або прыхільнікамі стаўшымі звычайнай разгортвалася жывая творчая дыскусія, свабодная вымenna думак і паглядаў, што рухала літаратурны працэс наперад. Апошні-ж пісьменніцкі пленум быў фактычна бяздискусійным. П'ята, быўлі на пленуме выступленні некаторых пісьменнікаў, якія, ці то за сцях, ці за сумленыне, адно апраўбовалі Барысенкавы тэзы. Але ніхто з больш-менш самастойных пісьменнікаў і крытыкаў, што раней найбльш былі амтыўнімі ў творчых дыскусіях, на гэтым пленуме выступіў. Ніхто ня выступіў у сваёй абароне і на іх пісьменнікаў, што былі заатакаваныя Барысенкамі. Гэтае зыгнараванне дакладу Васіля Барысенкі — хіба наўбяськоўны алказ пісьменніцкай грамадзкасці на партыйнай патрабаванні, выказаныя вуснамі Васіля Барысенкі.

На пісьменніцкім пленуме — гэта што найменш ад XIV-XVII стагодзьдзяў, „хто карыстаўся або прыхільнікамі стаўшымі звычайнай разгортвалася жывая творчая дыскусія, свабодная вымenna думак і паглядаў, што рухала літаратурны працэс наперад. Апошні-ж пісьменніцкі пленум быў фактычна бяздискусійным. П'ята, быўлі на пленуме выступленні некаторых пісьменнікаў, якія, ці то за сцях, ці за сумленыне, адно апраўбовалі Барысенкавы тэзы. Але ніхто з больш-менш самастойных пісьменнікаў і крытыкаў, што раней найбльш былі амтыўнімі ў творчых дыскусіях, на гэтым пленуме выступіў. Ніхто ня выступіў у сваёй абароне і на іх пісьменнікаў, што былі заатакаваныя Барысенкамі. Гэтае зыгнараванне дакладу Васіля Барысенкі — хіба наўбяськоўны алказ пісьменніцкай грамадзкасці на партыйнай патрабаванні, выказаныя вуснамі Васіля Барысенкі.

Ст. Станкевіч

I НЕРАЗУМНА, I НЯПРЫГОЖА

Украінская Інфармацыйная Служба „Смолоскі” разаслала ўкраінскай іншчынай прэсе списак украінскіх пераможнікаў на 19-ай Спартовай Алімпіядзе ў Мэксікы. У гэтым списку трапілі, хіба-ж навыпілковаў й не праз памылку, і два із наўвядзенніх беларускіх спартовікаў — мячнікі Аляксандра Мядзведзя, што здабыў на Алімпіядзе залічай да Украінцаў, і віцеблянка Ларыса Петрык, што здабыла два залічай да залічай.

Гэту ілжывую інфармацію перадрукавалі за „Смолоскім” шмат якія украінскія газеты ЗША. Канада, у тым ліку ў выданні Таронта тыднёвік „Вільне Слово” (№ 46 за 16 лістапада). Характэрна, што выданыя таксама ў Таронта ўкраінскі тыднёвік „Новы Шліх” (№ 46 за 16 лістапада). Характэрна, што выданыя таксама ў Таронта ўкраінскі тыднёвік „Новы Шліх” (№ 46 за 16 лістапада).

Грошы для газеты „Беларус” просьміце выслучаць на наступны падпіскі адрыс Рэдакцыі:

“BIELARUS”

P. O. Box 109

Jamaica, N. Y. 11431

Рэдакцыйная Калегія „Беларуса”

гісторыяграфія абарону ў XVI-XVII стагодзьдзях беларускае мове перад заменай яе мовай польскай. А адных з палкіх абароннікаў ад палянізаціі якраз і быў Лей Сапега.

Уся Барысенкаў тэндэнцыя сікіраваная на тое, каб адабраць аўтарыніцаў да беларускіх пісьменнікаў і туку крыху горочае свабоды, што прыдбалі яны ў першых гадах дэсталінізацыі. ды ўзноў упрагчы іх цалком і вылучна ў служковую ролю для чытальнікаў практычных і надзейных патрэбай партыі. А гэная-ж творчая свабода ніколі ня была сікіраваная супраць пасыпальных прынцыпаў, наадварот, яна разумела пісьменнікамі, як згодна з гэнымі прынцыпамі ад ачышчанымі ад перажыткай сталінскага дагматизму.

На ўзверху ўсяго, Барысенка ўжай ўзатрабуе пакласці асаблівы націск яшчэ й на тое, што, каежучы ягонымі словамі, „разывіццё сацыялістычнай літаратуры немагчымае бязь кіраўніцтва Камуністычнай партыі”, ды што літаратурыніца працэс павінен быць „строга арганізованы, які накіроўваеца розумам і волій нашай Камуністычнай партыі і сацыялістычнай дзяржавы”.

Калі-б літаратура ўзапраўды стаўлася прыдаткам да партыі, як гатава чатрабуе Барысенка, яна пера стала-б быць літаратурным мастацтвам, стаўшися звычайнай, адно прыбранай у літаратурную форму, стантартнай палітычнай агіткай.

Але апошні пісьменніцкі пленум быў фактычна бяздискусійным. П'ята, быўлі на пленуме выступленні некаторых пісьменнікаў, якія, ці то за сцях, ці за сумленыне, адно апраўбовалі Барысенкавы тэзы. Але ніхто з больш-менш самастойных пісьменнікаў і крытыкаў, што раней найбльш былі амтыўнімі ў творчых дыскусіях, на гэтым пленуме выступіў. Ніхто ня выступіў у сваёй абароне і на іх пісьменнікаў, што былі заатакаваныя Барысенкамі. Гэтае зыгнараванне дакладу Васіля Барысенкі — хіба наўбеськоўны алказ пісьменніцкай грамадзкасці на партыйнай патрабаванні, выказаныя вуснамі Васіля Барысенкі.

Ст. Станкевіч

На пісьменніцкім пленуме — гэта што найменш ад XIV-XVII стагодзьдзяў, „хто карыстаўся або прыхільнікамі стаўшымі звычайнай разгортвалася жывая творчая дыскусія, свабодная вымenna думак і паглядаў, што рухала літаратурны працэс наперад. Апошні-ж пісьменніцкі пленум бы

BIE L A R U S

Byelorussian Newspaper in the Free World
Published monthly by

BYELORUSSIAN-AMERICAN ASSOCIATION, Inc.,
166 — 34 Gothic Drive, Jamaica, N. Y. 11432.
and BYELORUSSIAN CANADIAN ALLIANCE
524 St. Clarence Avenue Toronto 4, Ont.
Subscription \$ 6.00 yearly.

„БЕЛАРУС” — Газета Беларуса ў Вольным Сьвеце
Выходзіць месячна. Рэдагуе Калегія.
Выдаюць: Беларуска-Амерыканскія Задзіночаніе
й Згуртаваныя Беларуса ў Канады.
Выпіска зь перасылкай — 6 дал. на год.

САВЕЦКІЯ АРХІВЫ — ТУРМА МІНУЎШЧЫНЫ

Напярэдадні 50-гадовага юбілею Савецкія Беларусі шмат увагі прысьвячаеца падзеям мінушчыны: публікуюцца рэдкія фатаграфіі, згадваюцца забытыя прызвышчы, выцяваюцца на дзённае сьвятло некаторыя дакументы. Словам, вяліка гісторыя значаныя набылі архіўныя матар'ялы, як съветкі гісторыкі.

Беларускі савецкі гісторык Вадзім Круталевіч яшчэ ў лютым 1963 году пісаў у „Наставніцкай газэце” (16. 2. 63) (гісторычна-ж часапісу ў БССР ніяма): „Ліквідацыя выніку культуры асобы садзейнічала павышэнню ўвагі да дакументаў, фактакаў, без чаго гісторыя як наука праста нямысліма”.

Што гісторыя, як наука, без дакументаў не да падумання, у гэтым фактычна — нічога новага, гэта відавочна. Гэта ў савецкіх публікаваных паўтараеца пры кожнай нагодзе — навет тады, калі ў наступным жа радку ўчыняеца гвалт над гісторычным дакументам ці фактам.

Падобнае штосьці да Круталевічава звязы пісалі У. М. Перцаў, І. С. Краўчанка і З. Ю. Капыскі ў юблейным зборніку „Наука ў БССР за сорак год” (Мн., 1958, б. 89). Прауда, там-же яны дадавалі: „А між тым, яшчэ надта маладзельца ўвагі ацэнцы, характеристыцы кропініцай, якія выкарystоўваюцца ў наукоўных дасьледаваніях”.

Што архівы, як кажа Шорахаў, „усё больш абарачаюцца ў ідэялічныя установы”, гэта значыцца установы дакументальнага рабавання беларускіх мінушчыны, навочна наказава наступныя прыклад:

У 1958 годзе Беларуская дзяржава выпуспіціла манаграфію прафесара І. Н. Лушчыцкага пра грамадзка-палітычную думку ў Беларусі ў другой палавіне XIX-га стагодзідзя. У сваіх працах Лушчыцкі безліч разоў спасылаецца на нелегальную газету „Мужыцкая Праўда”, сем нумароў якое было выдадзены кіраўніком паўстанья 1863 году Кастусем Каліноўскім. Экзэмпляр „Мужыцкае Праўды” — архіўная рэдкасць. Тэксты газэты былі аднак апублікаваны ў 1928 годзе ў Менску ў зборніку Агурскага „Очеркі по истории революционного движения в Белоруссии”. Апрач гэтага, яшчэ два гады перад Агурскім, у першым чумары „Польмія” 1926 год Альгерд Шлюбскі апублікаваў 3-ці, 5-ты і 7-мы нумары „Мужыцкае Праўды”, перадрукаваўшы іх з аднаго тагачаснага літоўскага выдання. Лушчыцкі тымчасам, замік таго, каб спасылаца на друкаваныя кропініцы, каб паказаць чытчу свае кнігі дарогу да поўных тэкстаў „Мужыцкае Праўды”, спасылаецца (прыкл. б. 158)... на архівы, дык то не на беларускія, а на маскоўскі архіў ды на архіў Літоўскага ССР. Лушчыцкі, як прафесар-гісторык, вельмі добра мусіць ведаць пра менскія публікацыі „Мужыцкае Праўды”. Выхадзіўшы аднак з канцэктру асобнай цытаты, яму трэба замесці съліды, забытаты пагляды Кастуся Каліноўскага, што ня ўзлазіць у рамкі сучасных „байдоў ідэяліячнага фронту”. І ён спасылаецца на архівы. Вось там, браце, пасправай правер!

Беларускі савецкі гісторычны архіўныя справаў, прысьвячаныя якім пэрыядам тысячагодава беларускія гісторыкі, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакументаў ў беларускіх мінушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакументаў ў беларускіх мінушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакументаў ў беларускіх мінушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакументаў ў беларускіх мінушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакumentaў ў беларускіх міnушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакumentaў ў беларускіх міnушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакumentaў ў беларускіх міnушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакumentaў ў беларускіх міnушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакumentaў ў беларускіх міnушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакumentaў ў беларускіх міnушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакumentaў ў беларускіх міnушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакumentaў ў беларускіх міnушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакumentaў ў беларускіх міnушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакumentaў ў беларускіх міnушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакumentaў ў беларускіх міnушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакumentaў ў беларускіх міnушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакumentaў ў беларускіх міnушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакumentaў ў беларускіх міnушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакumentaў ў беларускіх міnушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакumentaў ў беларускіх міnушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакumentaў ў беларускіх міnушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакumentaў ў беларускіх міnушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакumentaў ў беларускіх міnушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакumentaў ў беларускіх міnушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакumentaў ў беларускіх міnушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакumentaў ў беларускіх міnушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакumentaў ў беларускіх міnушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакumentaў ў беларускіх міnушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакumentaў ў беларускіх міnушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакumentaў ў беларускіх міnушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакumentaў ў беларускіх міnушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакumentaў ў беларускіх міnушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакumentaў ў беларускіх міnушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледніку ў чытчу ў выніку апублікавання. Пальтавіцца сильна ў любога беларускага савецкага гісторыка: Якія зборнікі дакumentaў ў беларускіх міnушчынах, апрача тых, што датычыцца дэяўліцтвам тысячагодава беларускіх гісторыкіў, сталіся даступнімі шырокаму дасьледн

НА МІЖНАРОДНАЙ ВЫСТАУЦЫ Ү ЧЫКАГА



Мэр Чыкага Рычард Дэйлі з Танцавальняй групай, дзецымі прадстаўнікамі беларускага стойшча на Выстаўцы

Сёлетняя выстаўка прыпала на раччна Эма Каваленка, як князёўна гарачы перадвыбарны час, 2-га ў 3-га лістапада, калі ўсё амэрыканскіе грамадства дыў прэсы былі заангажаваны ў дыскусіі праграмай "Tomorrow is Yesterday" з дэйкаўніцтвам на прэзыдэнта ды на іншыя дзяржаўныя становішчы. Выкарystоўваючы гэту нагоду ды зуваги на сёлетні юбілейны год абвешчаныя незалежнасці Беларусі, кіраўніцтва беларускага станду выстаўкі пастанавіла шырака адлюстраваць залаты юбілей ВНР адпаведнай дакументацый у форме фотадысмакі творца нашае дзяржаўнасці, актаў абвешчаныя незалежнасці ў ейнага палітычна-граматзака гаду ды фотакопіяў важнейшых прэсы, што выходзілі ў гэным часе.

Умелы падабраныя ў прыгожа размешчаныя былі фотадысмакі ў патроты нашых змагароў-рэвалюцыйнай эпохай за нацыянальную справу ў пэрыядзе, што папярэдзіў Акт 25 Сакавіка: Каустуя Каліноўскага, Францышка Багушэвіча, Янкі Купалы да іншых волатаў беларускага слова. У цэнтры стойшча была памешчаная вялікая карта з этнографічнымі ды сучаснымі палітычнымі межамі Беларусі.

Дарэчы адзначыць, што гэтая карта выклікала незадавальненіне ў

жонкай і дачкой ён адведаў нашае стойшча на выстаўцы.

Треба прызнаць, што гэтая сціплальная выстаўка была добра выкарыстаная для пропаганды беларускай культуры ў нашай нацыянальнай спрэве наагул. Дык на гэтых месцы належыцца падзялка арганізаторам выстаўкі, асабліва сп. сп. Мікоду Жызынеўскуму і Антону Бяленісу ды ўсім, што памагалі належна ўладзіць нашае стойшча, як сп-за Махнаві, Панцэвічы, Салаўі, Шостакі, Багданы, Пунтусы, Кальтунуюскія, сп. сп. Мікола Качура Лязон Міранцоў і Адварт Бабіцкі, ды спадарыні Тарэса Тарасевіч, Аляксандра Вазоніс, Людвіка Бяленіс і Людвіка Джансан, а таксама ўсе тыя, што былі ветлівія пазычыць для выстаўкі камп'юнты экспанаты.

Наапошнюю асаблівай падзялке належыцца сп. Антону Шукелайцу з Нью-Ёрку за прысланыя фотадысмакі з часоў Першага Ўсебеларускага Конгрэсу ды а. Аляксандру Надсану з Лёндану (Ангельшчына) за прысланыя карты Беларусі, копіі друку 1918-1920 гадоў ды іншыя дакументы.

Д-р В. Р.

ВАЖНЕЙШЫЯ НАЦЫЯНАЛЬНЫЕ УГОДКІ У 1969 ГОДЗЕ

925 год ад заснавання ў 1044 годзе катэдральнага сабору с. Сафіі ў Піласцку.

400 год ад падпісання 4 ліпеня 1569 году накінтае Вялікаму Княству Польскому Люблинскай уніі ды стварэння „Рэчыпастаўлітва двух народаў”.

375 год ад спарадкавання ў 1994 годзе канцлерам Львом Сапегам і 175 год ад вызыву ў Пецярбург на загад 1794 году цаўцы Кацярыны калі 600 тамоў слáнае „Літоўскае мэтрыкі”.

90 год ад нараджэння ў 1879 годзе Прэзыдэнта Рады Беларуское Народнае Рэспублікі Пётры Крэчэскага.

80 год ад пачатку у 1889 годзе масава эміграцыі з Беларусі ў Задзіночанія Штаты Паўночнае Амэрыкі.

75 год ад съмерці 14 студзеня 1894 г. паэты Адама Гурыновіча.

70 год ад нараджэння ў 1899 г. адзінай пры жыцці нашай нікійской паэткі Канстанцыі Буйлы.

70 год ад нараджэння ў 1899 г. выдатнага літаратурнага крытыка-узышэнца Адама Бабарэкі.

60 год ад нараджэння ў 1909 г. выдатнага ўзыўшчынскага пісьменніка Лукашы Калюгі.

50 год ад адкрыцця 1 студзеня 1919 г. Першай Біленскай Беларускай Гімназіі.

50 год ад съмерці 20 жніўня 1919 г. выдатнага беларускага палітычнага й культурнага дзеяча-нашчынца Івана Лукевіча.

40 год ад съмерці 30 жніўня 1929 г. паэты Паўлюка Труса.

35 год ад съмерці ў 1934 г. выдатнага беларускага гісторыка Мітрафана Даўн-Запольскага.

30 год ад съмерці ў 1939 г. выдатнага пісьменніка й гісторыка беларускай літаратуры Максіма Гарэцкага.

30 год ад заходу Москвою 17 верасьня 1939 г. земляў Заходняе Беларусі ды пачатку арыштату і дэпартацыі ў беларускага жыхарства.

30 год ад арыштту ў каstryчніку 1939 г., дэпартацыі ды замардаўніні органамі НКВД выдатнага палітычнага дзеяча, публіцыстага літаратурнага крытыка Антона Луцкевіча.

25 год ад забойства 3 сакавіка 1944 году агентамі Москвы беларускага драматурга Францышка Аляхновіча.

25 год ад съмерці ў 1944 г. паэты Гальляша Лейчыка.

25 год новае беларускага палітычнае эміграцыі ў Вольным Свеце, што перад паўторнай акупаций Беларусі бальшавіцкай арміяй у 1944 г. пакінула Башкайчынку або, будучы вывезенай у Німеччыну на прымусовыя работы, не захацела вяртацца дамоў пад бальшавіцкага панаваньне.

25 год ад пачаткы ў Бэрліне ў 1944 г. пад кіраўніцтвам кампазитара Міколы Куліковіча беларускага музычнага-эстраднага тэатру „Жыве Беларусь”.

25 год ад съмерці 22 лістапада 1944 г. выдатнага беларускага пісьменніка Кузьмы Чорнага.

20 год ад заснавання 31 ліпеня 1949 г. Беларуска-Амэрыканскага Задзіночання.

5 год ад съмерці 14 верасьня 1964 г. выдатнага беларускага паэты-узышэнца Язэпа Пушчы.

2. ШЛЯХІ РАЗЬЯВОЛЕЊЯ

Вярнуць нашаму народу яго прадаўніці гісторычныя воблікі шляхам пасыльдоўнай, настойлівай праводжанай гісторычнай карактыры, якай з часам дазволіць яму адваяваць нарад утрачанае месца сярод вольных народаў сьвету, — першыя крокі у кірунку да нашага духовага вызваленія. Гледзячы з боку тэорыі толькі, уся гэта справа выглядае вельмі добра абрэгунтаванай гісторычнай фактамі. Да слоўна ўся гісторыя, як мы ўжо съвердзілі гэта раней. Нажаль, практычны бок праблемы прадстаўляенца ў зусім іншым съвяtle.

У цяжкай сътуліці, у якой апынулася наш народ, мы нікія можамо себе пазволіць на бяскоўгычнае паліганыне на чужыя „аўтарытэты” ў трактаваныя важных пытанняў нашага гісторыі. Адным з тых пытанняў ёсьць загадка пачатку Літвы. Чужыя вучоныя ўжо здайна ўпорыста вяжуць гэту ўсё яшчэ не разгаданую праблему з Жамойдзіем, хоць на гэта ніякіх дакументальных доказаў няма. Паклікаючы яны наўбыльш на археалёгію, якая запраўды паказвае, што ў вельмі далёкія часы балцкія паслядніні заходзілі даўніці на тэрыторыю зямельную сяньнічнай Беларусі, а раней нашымі славянскімі продкамі. Вось жа, фактар часу тут ёсьць вырашальны. Так-жэ самая археалёгія съвятыца, што пракаўсілі балцкіх плямёнаў быў зайнштываны асадамі на тэрыторыю літоўскую на гэтым часе.

Усе мы съведамы того, якую беззліч высліка і сяродкай вякімі тэрмінамі нашыя добраў ды заслугі сяродзіны ў іхніх намаганнях адзініці, адсекчы ўсялякае карэніне, што лучыла падзялковы народ з яго вялікай мінушчынай. Таксама ведама нам, што куага тых намаганняў і фікцыяў, якія ўзялі з іх свой пачатак, тоўста нараслі ўжо чужыя, варожыя нам інтарэсы. Маладушыні ўсё гэта дужа плахоах... Даля з сяятымі супакою яны аддалі-б апошнія каштоўнасці, абы іх не чапалі. Гэта беспадставная надзея, што ад ворага можна нечым адкупіцца, ёсьць небісъпечнай ілюзіі, якай ў шматчым пералікуе наш прагрэс. Мэтай ворага ёсьць зынчынне, і гэтым ён дакладна вызначае нашыя да яго дачыненіні: усюды ѹ заўсёды мы ставім яму адпір — аліктыўні ці ўточні, актыўні ці пасынкы, залежна ад abstavіна, месца ѹ часу. Гэта адзінічныя магчымыя дачыненіні да ворага па-за рамамі капітуляцыі якіх ізноў-жакія не можна быць умоўнай, ці частковай, бо такое вораг не прымаса. Так-што выбару фактычнай няма... і чалавек з сумленнем павінен ведаць сваё месца. Змаганыне — гэта безапэляцыйны наказ наша гэтым.

У кызволнай справе гэты наказ мае вагу абсолюту. Хоць мы цвёрдзім, што праймітывае нараджэння ў нас назовы із стара-славянскімі каронемі. Сядр гэтых апошніх выдзяляеца вялікая група геаграфічных назовыў із стара-дымовінай коранем „вълк”, які на прыклад: Вілкамір, Вілкавішкі, Вілкія (на заходзе ад Коўні) і т. п. Між іншым, варта заўважыць, што калі з тых склоў, якія Вілкія, Вілкіна, Вілкія, Вілкенішчына, выкінчыліся сугучнае „к”, дык рэзультат ёсьць даволі нечаканы: Вілія (суч. Вяльля), Вільня, Вілейка (суч. Вялейка), Віленішчына — усё шырока вядомыя ў нас назовы. Траба думыць, што гэта ѿ ёсьць аднонічнае супадзеніне, а праява запраўднай гісторычнай эвалюцыі.

Але самае цікавае на ў гэтым. Больш за ста год таму назад ческі гісторык П. Шафарык, пасля даследу, съвердзіў, што ўсё гэтыя назовы выводзяцца ад старога племя „Ваўкоў” (Вълкі), што жыло калісі ў заходній Паморніні між рэкамі Лабай і Одрай. Праз чатыры вякі — ад 8-га да 12-га стагоддзяў — гэта племя вяло крывавыя войны з данскімі й нямецкімі захопнікамі да ўрэшце было асленена падзінімі. У часе тae наяднае барацьбы яно насталькі праславілася, што на доўгія вякі ўвайшло ѿ казачных народын эпас Німеччыны. Даній й Нарвегіі (пр. нарвэскі „Вілкінасага” — пераклад з нямецкага з 13-га ст., і т. п.). У пазнейшую пару свайго праўбыванья на заходзе яно было вядомае і пад назовам Лютычай. Калі і як тое племя павялілася ѿ нашай Віленішчыне на іншых землях сяньнічнай Заходнай Беларусі, Шафарык навешаць не старацца разгадаць, выйшаць з кіруху дэйнага заляжэння, што яно жыло тут да таго ўзячы, як вывандраваць на заход, недзе ў 5 веку па Хр., на што не дае дастатковых доказаў. А тымчасам, паміж разгромам гэнага племя над Лабай у 12-тых стагоддзяў і пачаткам гісторычнай Літвы ў 1-міліоннай палавіне 13-га века на ў часе ні ў лёгкіх нікакіх супарочнасці — патрабуе ўсё-ж дакументальных доказаў. Адно варта заўважыць, што слова „Літва” было вядомае ѿ супарасціца ўніяцкага племя на таго, што яно было вядомае і пад назовам Лютычай. Калі і як тое племя павялілася ѿ нашай Віленішчыне на іншых землях сяньнічнай Заходнай Беларусі, Шафарык навешаць не старацца разгадаць, выйшаць з кіруху дэйнага заляжэння, што яно жыло тут да таго ўзячы, як вывандраваць на заход, недзе ў 5 веку па Хр., на што не дае дастатковых доказаў. А тым часам, паміж разгромам гэнага племя над Лабай у 12-тых стагоддзяў і пачаткам гісторычнай Літвы ў 1-міліоннай палавіне 13-га века на ў часе ні ў лёгкіх нікакіх супарочнасці — патрабуе ўсё-ж дакumentальных доказаў. Адно варта заўважыць, што слова „Літва” было вядомае ѿ супарасціца ўніяцкага племя на таго, што яно было вядомае і пад назовам Лютычай. Калі і як тое племя павялілася ѿ нашай Віленішчыне на іншых землях сяньнічнай Заходнай Беларусі, Шафарык навешаць не старацца разгадаць, выйшаць з кіруху дэйнага заляжэння, што яно жыло тут да таго ўзячы, як вывандраваць на заход, недзе ў 5 веку па Хр., на што не дае дастатковых доказаў. А тым часам, паміж разгромам гэнага племя над Лабай у 12-тых стагоддзяў і пачаткам гісторычнай Літвы ў 1-міліоннай палавіне 13-га века на ў часе ні ў лёгкіх нікакіх супарочнасці — патрабуе ўсё-ж дакumentальных доказаў. Адно варта заўважыць, што слова „Літва” было вядомае ѿ супарасціца ўніяцкага племя на таго, што яно было вядомае і пад назовам Лютычай. Калі і як тое племя павялілася ѿ нашай Віленішчыне на іншых землях сяньнічнай Заходнай Беларусі, Шафарык навешаць не старацца разгадаць, выйшаць з кіруху дэйнага заляжэння, што яно жыло тут да таго ўзячы, як вывандраваць на заход, недзе ў 5 веку па Хр., на што не дае дастатковых доказаў. А тым часам, паміж разгромам гэнага племя над Лабай у 12-тых стагоддзяў і пачаткам гісторычнай Літвы ў 1-міліоннай палавіне 13-га века на ў часе ні ў лёгкіх нікакіх супарочнасці — патрабуе ўсё-ж дакumentальных доказаў. Адно варта заўважыць, што слова „Літва” было вядомае ѿ супарасціца

ВЕСТКІ З КАНДЫ

20-ГОДЗДЗЕ ЗГУРТАВАНЬНЯ БЕЛАРУСАУ КАНДЫ



„Кропля выбівае дзюроку ў скале га ёсьць тканая на Палесьсі, у Малчы, недалёка Пружаны, зялёнага і цаглястага колеру дзяружка дъ два ручнікі.

Ня сілаю, а бязупынай, штодзёнай, няўтомнай працай 20-цых гадоў будавалася ў здабывала сабе пункт апоры. Згуртаванье Беларусаў Канады.

— „Дайце мне пункт апоры, дыж я вам сівет зрухну” — казаў Архімэдес. Сівету рухаць мы ня зьбіраемся, але беларускую нацыянальную справу — так!

Галоўная Управа, якой 19-ты Агульны Зьезд даручыў адзначальць юбілей ЗБК, выканала сваё заданне наступнай дзеянасці: Инфармаванье беларускага ў канадыйскага грамадства аб гісторыі і значанні ЗБК. Сіродкамі інфармацыі быўлі „Весткі з Канады” ў „Беларусе” й адумыслова выдана ў ангельскім мове браштура — „Згуртаванье Беларусаў Канады, 1948 — 1968.”, ды шматлікі лісты. Далей — наладжанье ВЫСТАУКІ ЗБК, акадэміі ў сяброўскай вечарынке. Урэшце, паасобныя сябры адмысловымі чынамі ў ахвярамі могучы пасвойму адзначыць юбілей свае арганізацыі.

ВЫСТАУКА З ДЗЕЙНАСЦІ ЗБК

Нараджаная ў Беларускім Рэлігійна-Грамадскім Цэнтры ў Таронта выстаўка была адчыненай для агляданья загадзя перад акадэміяй у суботу 16-га лістапада 1968 г., і будзе трывалаць (зь незалежных ад нас прычын толькі) два — трох дні. Апрача інфармацыйнага задання, яна мае на мэце ў эстэтычна-святочнае афармленне залі Беларускага Цэнтра. Каля ўжывальніка трапнае тэрміналёгіі Старшыні Ньюёрскага БНІМ-у, дык выстаўка абымае 10 выставачных „гнёзд”, Нумэрцыі іх будзе не храналігична, а паводле парадку размешчанья іх па залі.

1. Першым „гнёздом” назавём афармленне франтавое сцяны. Фонам для нацыянальных эмблемай патратау Янкі Купалы, Каралевы Альжбеты II і Кастуся Каліноўскай.



Фрагмент выстаўкі

НАВАГОДНЯЕ ІГРЫШЧА

Згуртаванье Беларусаў Канады — Аддзел Таронта ладзіць у аўтарак 31 сінэжня

ТРАДЫЦЫИНАЕ СПАТКАНЬНЯЕ НОВАГА 1969 ГОДУ

у залі Беларускага Рэлігійна-Грамадскага Цэнтра ў Таронта

524 Сан Кляронс авеню.

Добрая аркестра! Іграчы! Буфет.

Прыходзьце ўсе ў прыводзьце сваіх сяброў і знаёмых!

сёлкай святла ў хварбай. Вяртаючыся да здымкаў у готым гнязьдзе, яны абымаюць распяціе часу ад першага сіркаванія 25-га Сакавіка ў Таронта ў 1949-тых годзе да 1965. Тут ёсьць здымкі з Першага Сустэрэчы Беларусаў Паўночнае Амэрыкі ў Ньюгара Фолз у 1952 г., высыпаваныя Беларускага Дому на Данас 1000 у 1954 г., Другая Сустрэча Беларусаў П. Амэрыкі ў Таронта ў 1956 г., сіркаваніе Дня Героя аддзелам ЗБК у Садбуры ў 1956 г., розныя сіркаванія 25-га Сакавіка, візыты Архіпіскапа БАПЦ Яго Высокапраасвяшчэнства Уладзікі Васіля, візыты Яго Ексцэленціі Біскупа Часлава Сіповіча.

7. У сёмым гнязьдзе — здымкі з 1966 — 1968 гадоў.

8. Патрэт Францішка Багушэвіча ягоны кліч: „Не пакідайце мовы нашай беларускай, каб ня ўмерлі”.

9. Дзвеяте гнязда — цэлая левая сціна залі (з трыма вонкамі) прысвечаная беларускаму народнаму мастацтву ў жанчыне. Яго ачольвае патрэт Цёткі-Алізы Пашкевіч. Лагоднасць рысаў, любой да беларускага народу ў людзей, гатовасць дапамогі ў бядзе ў хваробе, дынаміка, палёт і ахвярнасць змагара сівецці і б'е на нас з патрэту, што красуе на белым абрuse між кветак і рамак, плеценых з колерных саломак рукой майстры — Міколы Шуста ў народных вышынях Валі Пашкевіч. Пад патрэтам Алізы — букет з асеньніх галінак, што ... кліча леськай жоўты сум зіму”.

Кампазіцыя абымае таксама тканы пра-пра-прабабакай палішчукай беларускай народны строй у поясце перавязаны слуцкім пляском, ручнік, хвартух, ходнік і два кавовыя столікі з верхамі плеценымі із саломкі беларускімі ўзорамі.

10. Дзесяты аддзел складаець пяць сталоў, накрытых саматканымі абрuseмі ў дзяружкамі, а на іх экспанаты публікаціяў і розных дакументаў ЗБК. Тут ёсьць гадавікі рататарнага выдання ў друкаванага „Беларускага Эмігранта”, гадавік „Беларуса”, плякяты, афиши, запросіны, паведамленыні, камунікаты, брашуркі ў кнігі, альбомы і скэны з саломкі.

Ды ўсё-ж найблей гладчай прыцягает „аддзел жанчыны” ў фатаграфії. І сцеражэцца арганізаторы, калі Ѹсе на здымку ня знойдзе! А ўхы бываюць заўсёды, як ты не стараіся. „Яшчэ той не ўрадзіў, каб усім загадзіў!”

Але ціха, слухайце! З усіх канцоў свету — сіцен глядзяць на нас вочы і клічуць: „Паўстань з народу нашага. Прарок... Пісьні... Ваяк... Уладар!...”; „Каб мы... усялякага труду ў скарбаў для паспялітага дабра ў ачыны свае не шкадавалі!...”; „Не забывайце мовы нашай беларускай, каб ня ўмерлі!...”; „Я там біўся, я там віўся, я там крэлі паламаў, я ўсё-ж такі не дабіўся, каб народ свой голас даў!...”; „Мой родны кут, як ты мне мілы, забыць цябе ня маю сілы!...”; з пад вісельні заклікае нас голас Кастуся Каліноўскага вырачыць нявільніцтва ...

АКАДЕМІЯ

У такой атмасфэры адбывалася акадэмія. Канадыйскі гімн. Алчынне ўядзе ў ангельскую і беларускую мове акадэмія Старшыні ЗБК сп. М. Ганько. Ён мае ў даклад пабеларуску, разом з якога зъмешчана ніжэй. Слова паангельску меў першы Старшыня ЗБК сп. К. Акула. Прывітаны ў прадстаўленыя былі: Япіскап БАПЦ Яго Праасвяшчэнства Уладзіка Мікалай, Віцэстаршыня Раль: БНР д-р В. Жук-Грышкевіч, афіцыйны рэпрэзэнтант Амра Таронта — Старшыня Рады Таронта сп-ня Маргарэта Кэмпбел, Старшыня Аддзела Іміграцыі на Цэнтральную Канаду сп. Г. П. Ален із сп-ня Ален, Віцэстаршыня Галоўнай Управы БАЗА д-р Я. Сажыч, Сакратар Аддзела БАЗА ў Дэтройце — д-р Ул. Бакуновіч, Старшыня Аддзела БАЗА ў Кліўлендзе — сп. С. Карніловіч, Старшыня БНА — сп. Я. Пітушка, быўшыя старшыні ЗБК: д-р Я. Скурат, мігр. А. Грыцук, сп. В. Касцюковіч, прадстаўнік Аддзела ЗБК у Лёндане сп. М. Шуст, Старшыня Парахвільнай Рады па парахві БАПЦ Св. Кірылы Тураўскага ў Таронта — сп. Ул. Цялеш, Старшыня ЗБЖК д-р Р. Жук-Грышкевіч.

Пісьмовыя прывітаныя прыслалі: нашая слáдкая паэтика Наталья Арасеніева, Мэр Таронта сп. Вм. Дэнісон, Сябра Фэдэральнаага Парламента д-р Ст. Гайдаш, Міністар Саціяльнага забяспеччання сп. Я. Ярэмко, Старшыня Шмат-Этнічнай Секцыі сп. Ст. Зыбала ў сп. Артур Малоны.

Ад беларускіх арганізацій зачытана было прывітаные ад Старшыні Рэдкалегіі „Беларуса” д-р Станіслава Станкевіча, ды пералічаныя прывітаныя лісты ў тэлеграмы ёд: Аддзел БАЗА ў Нью Джэрзі, Нью Ёрку, Кліўлендзе, Сакратары Рады БНР, Старшыня Фунда-

УРАЧЫСТАЯ СЛУЖБА БОЖАЯ

Святкаванне дванаццацігодзідзя ЗБК было закончана ў наядзеле 17-га лістапада ўрачыстай Службай Божай у БАПЦаркве Св. Кірылы Тураўскага ў Таронта. Службу адправіў Яго Праасвяшчэнства БАПЦ Уладыка Мікалай.

ПЕРАПРАШАЕМ

Моцна перарапрашаем Галоўную Управу ў сяброў ЗБК, што раззлюцілі ў Задзіночаныя Нацыі, якія мела быць надрукаваная ў лістападаўскім нумары „Беларуса”, з незалежных ад нас прычынай перанесена ў сінэжанскі нумар.

Канадыйская Рэдакцыя „Беларуса”

BYELORUSSIAN CANADIAN ALLIANCE

524 St. Clarence Avenue
Toronto 4, Ont.
Матарыялы да друку, ахвяры
і падпіску просім прысылаць
на адрэс:
Dr. R. Zuk
54 Mary Street
Barrie, Ont. Tel. 728-7581
Advertising rate — \$ 1.25
per column inch.

Вясёлых Калядай да щасливага і спорнага

НОВАГА 1969 ГОДУ

— жадае —

Управам Аддзелай, усім сябром і прыяцелям
Згуртаванья Беларусаў Канады

Галоўная Управа З.Б.К.

Усім нашым ахвярадаўцам, падпішчыкам і чыгачом,
усім куродзічам Беларусам

— жадае —

вясёлых калядай сіркаваў і щасливага

НОВАГА ГОДУ

Канадийская Рэдакцыя „Беларуса”

БЕЛАРУСКАЯ КАСА КРЭДЫТ ЮНЬЁН У ТАРОНТА

— жадае —

вясёлых Калядай і щасливага

НОВАГА ГОДУ

Усім сваім пайшчыкам і прыяцелям.

Дырэктрыя Касы

БЕЛАРУСКИ ВЫДАВЕЦКА-МАСТАЦКІ КЛЮБ „ЛАГОНЯ”

524 Ст. Клярэнс Ав., Таронта, Канада.

жадае ўсім сябром, дабрадзеям, прыхільнікам, ахвярадаўцам
і ўсім іхнім сем'ям, як і ўсім куродзічам наагул,

радасных і вясёлых Калядай і щасливага

НОВАГА ГОДУ!

Управа Клубу

БЕЛАРУСКАЯ ДРУГУ



Прамаўле Старшыня ЗБК М. Ганько

Праасвяшчэнства Уладзіка Мікалай, Віцэстаршыня Рады БНР д-р В. Жук-Грышкевіч, Старшыня Рады Таронта сп-ня М. Кэмпбел, Старшыня Іміграцыйнага Аддзела на Цэнтральную Канаду сп. Г. П. Ален Віцэстаршыня БАЗА д-р Я. Сажыч Старшыня БНА сп. Я. Пітушка, якія зазначылі, што ён быў адным из падпішчыкаў ЗБК; пра-партрэты Амра Таронта, д-р Р. Жук-Грышкевіч, з прывітанымі ў падпішчыкаў ЗБЖК пра-партрэты Старшынё, д-р Ст. Гайдаш, Міністар Саціяльнага забяспеччання сп. Я. Ярэмко, Старшыня Шмат-Этнічнай Секцыі сп. Ст. Зыбала ў сп. Артур Малоны.

Двух сяброў ЗБК — сужэнства — лістом, зложаным на руці Старшыні Акадэміі, зрабіла Юбіляра — ЗБК падарэнем на відзе 200.00 даляраў з прызначэннем іх на сплату мортгажы на будынку Беларускага Цэнтра. Пасля дайгіх, ходы і цікавых гутарак, народныя танцы — „Лівоніха”, „Крыжачак” і „Юрачка” ў выкананыні танцавальнага гуртка Беларускага Молодзі быў пажаданай і зельнай прыемнай зменай для ўсіх прысутных. Беларускі Нацыянальны Гімн зачынчыў акадэмію.

Пасля адбылася сяброўская вечарына.

Галоўная Управа ЗБК щыра дзякую ўсім тым, што прычыніліся да наладжанья сіркавання: моладзі — удзельнікам танцавальнага гуртка ў Эве Пашкевічаны, сяброўкам ЗБЖК — за працу ў падпішчыкаў, усім тым, што прыслалі прывітаныя, усім гасцям, што прыўпліші асабістую віталью, але асаблівая падзяка нашым дарагім Сябром БАЗА з Дэтройту ў Кліўленду, што, паміма бласога надвор'я, не пашкадавалі ані выклікай, ані часу ды із сон

ДАЛЯГЛЯДЫ

ЛІТАРАТУРНЫ ДАДАТАК № 4.



АЛЯКСЕЙ ПЫСІН

Нарадзіўся 23 сакавіка 1920 г. у вёсцы Высокі Барок Краснапольскага раёну Магілёўшчыны. Скончыўшы сярэднюю школу, наступіў у Менскі інстытут журналістыкі, па далуччыні Заходній Беларусі да БССР працаў у рэдакцый Бельскай радиі і рэдакцый газеты. У часе вайны змагаўся на розных франтох і быў два разы ранены. Па вайне вярнуўся ўзноў да газетных работ, вучыўся на Вышэйшай літаратурных курсах у Маскве, апошнім часам працуе ў Магілёўскай абласной газэце. Выдаў зборнік вершаў: „Наш дзень” (1951 г.), „Сіні ранак” (1959), „Сонечная паводка” (1962), „Мое мэрыйданы” (1965), „Твае далоні” (1967) ды зборнік выбраных твораў „Пойма” (1968).

Аляксей Пысін — паэта рефлексыйна-філязофічнай лірыкі, у якой дае волю сваім асабістым роздумам, настроям і перажыванням, выкліканым зявамі асабістага й людзкога

жыцця ды капрысамі людзкога долі. Частыя зявамі ягоных гершаў — глыбокі й балочны роздум над трагедыяй мінулай вайны ды жаданьнем аддаць усе свае сілы для людзкога шчасця й добра.

ВЫНОСЛІВАСЦЬ

Дуб нават вобмацкам адрозніш,
Адчуеш дотыкам рукі
Рубцы, глыбокія барозны,
Кары шурпатаў вузлякі.
Дажды асеньня мячылі,
Паліў сухмень,
Сыцкаў мароз,
І прадубілася да шычлін
Кара дубовая наскрозь.

Калі гляджу на руکі бацькі
У рубцох, вузлох, —
Здаецца мне,
Што можна з дубам паражынці іх
Моц і выносілівасць.
Ды не!

Яны-ж на толькі съёпку зналі,
Дубелі ў холадзе зімой,
А дол варочалі,
Арапі,
Драбілі вугаль пад замлёні;
Кавалі сталь,
Граніт крышылі,
Трымалі збороу на вайне
І, хоць гулі,
Ад стомы нылі,
Малога няньчылі мяне.

1956

ВІСЬНЯНКІ

Дагарэлі раннія заранкі,
Адцьвілі чаромкі ў паплавох.
Упяршыню блакітныя вісьнянкі
Убачыў я ў тваіх вачох.

Ой, лугі і травы па-над Сожам,
Буйны хмель!
І явар залаты!
Можа, быў і я тады прыгожым,
Як кашулю вышывала ты.

Палінлялі, выцьвілі узоры
Над ральлёю,
Над калосісем ніў.
Ня лічыў я, колькі гімнасцёрак
За гады веаніны знасці.

Гул баёў жыве ў маіх суставах,
Шмат хвароб знаходзяць дактары.
А ў цябе марышынак болей стала,
Парадзелі косы без пары.

І ў жыцці бывае май і студзень,
Як гавораць мудрыя дзяды.
Хай пачуцьця нашых не астудзяць
Ні вытрабаваны, ні гады.

Вышыій мне кашулю... ў сіні ранак
Я пайду расою мышь касу.
Буду луг касіць,
Табе вісьнянак
З сонцем і расою прынясу.

1957

УДЗЯЧНАСЦЬ

— Вось так, вось так трымай, унук.
Хлеб дарам не даецца, —
Дзед передаў з уласных рук
Мне.
Баранці і лейцы.

Насілі плач свой кулікі
Над жоўтым курасьлепам:
За мною дзед,
За ім гракі
Ішлі баразнью сълем.

Грудзімі
Я налягаў на плуг.
Расхрыстаны і босы,
Уваччу палаў зялёны круг
І падалі нябесы.

Замля кацілася з-пад ног.
Пякла да съёлэ жарствою,

А жаўранак, нібы званок,
Вісіў над галавою.

Ды крокі ўсё цвярдзей былі.
І вось мае барозны
З пяском і глінай паплылі
Пад сосны і бярозы.

І колас мой на полі рос.
Нібыдалонь, шурпаты.
Зямля, зямля! Ішасльві лёс
Таго, хто твой араты;

Хто есьць твой хлеб, хто п'е ваду,
Твай паветрам дыша...
Няхай хоць сто зямель прайду —
Зямлі на трэба іншай.

Цябе араты, цябе катаў
Штыком, лапатай, ломам,
У табе сяброў сваіх хаваў
Пад тым ваенным громам.

Я пазнаю цябе, зямля,
Па тым, як пласт кладзецца.
Як пахне свежая ральля;
Па тым, як колас гнечца.

Па тым, як сэрца б'еца.
1960

**

На съхіле дня сіяўтла яшчэ даволі.
Вільготны ценъ кладзе дубоў сям'я,
О, як патрэбны мне твае далоні,
Любоў мая.

Калі стамлюся некалі праз меру,
Адчуць-бы мне падтрымку рук
тваіх;
І я ў прыліў магутных сіл паверу.
Бо мы ўдаіх.

Прыкметіш, што ўськіпаю
недарэчы
І слова крываўна сказаць хачу, —
Ты апусціці далоні мне на плечы.
І я змаўчую.

Дубы на позыні дол ссыпаюць
лісце.
І ў кожнага зямны кароткі век.
Ў мой лістапад няшумны дакраніся
Маіх павек.

І я адчую, ўбачу, нявідущы.
Далонямі тваімі ўбачу я
Ў палёце ластаўку, рабіну
ў пушчы.
Любоў мая.

1967

**

Куды съляшаоцца дажджоў
калены.
На звяедаўшы дарог і перапраў?
Даўно ўжо сціхнуў гром —
трубач натхнёны,
Што ўсім жывым і мёртвым збор

іграў.

Тады зрываліся з карэніня дрэвы,
Каціліся са съхілай валуны.

Рачулкі пасьмелеўшыя дурэлі,
І дзікім мёдам пахлі пальны.

І ты прыйшла —
з маланкамі і ліўнем,
З вільготнай сінявой съмяшлівых
воч.

І можа для таго, каб быў
шчасльвім.
Съляпіла ўсіх рабінавая ноц.

Мільярды волыт палалі і съвяцілі.
Арганамі ігралі капяжы...
Прыгнуўшыся ідуць пад небасхілы
Асеньня мяўклівия дажджы.

I я прымкну да іхніх калёны,
Кароткаму даверыўшыся дню;
I — зноў ступлю на бераг той
салоны,
Твае съляды на дзюнах даганю.
1965

САБАКА У МОРЫ

Скача сабака — радасць кудлатая,
Коціца чорны клубок.
Скача сабака — мора пад лапаю
І перамыты пясок.

Белая хвала ўдарыць з разыбегу
Звонамі няскочаных траў.
Скача сабака — ён не з каўчэгу,
Ня хутарскі ваўкадаў.

Скача сабака, вельмі знаёмы,
Ці на суседкі Дружок,
Што вераб'ёў выганяў з пад
саломы.

Люта брахаў на сарок?

Мусіць, сарокі не падзяўбалі
Усіх успамінаў маіх:
Бачы маленства млечнай далі,
Постаці хвояў нямых.

Быццам вяртаюся ў тое былое,
У датапоні той век;
Першае поле на ўздыбіў ральлёю,
Першае дрэва на сісек.

I пачынаць мне ўсё трэба нанова:
Плакаць, съмяцца, любіць,
З гліны, з праменяняў, з роднага
слова

Съвет свой пасвойму ляпіць.
Плавае ўблізіх глыбінях сабака,
Хвалі — валошкавы цвёт.
Тroe нас — мора, я і сабака,
Тroe на ўесь белы съвет.
1967

**

Жніво. Смуга над плёсам.
Воз snapoў
Уціснуў дзед вяроўка тугою.

ПЯТРУСЬ МАКАЛЬ

Нарадзіўся 25 жніўня 1932 г. у вёсцы Крушины на Беласточчыне, але, пасля перадачы Саветамі Беласточчыны Польшчы, перехаў разам з бацькамі ў БССР. У 1953 г. скончыў Горадзенскі педагагічны інстытут імя Інікі Купалы, тады Вышэйшыя літаратурныя курсы ў Маскве. Жыў у Менску. Выдаў наступныя зборнікі вершаў: „Першы сълед” (1955), „Вятратам насыстраў” (1958), „Вечны агонь” (1960), „Круглы стол” (1954) і „Акно” (1967).

Пазней Пятруса Макала — багаты плён жыццёвых дзязнаній і глыбокага раздуму над сучаснасцю. Астрыём зъедлівае сатыры ён адзвінва змагаеца з усім адмоўнымі зъявамі гэтае сучаснасці, якім супрацьстаўляе гуманістычную ідэю чалавечнасці й грамадзкой справядлівасці. Няродзіла гучаць у ягоных вершах патрыйтычныя матывы. Ён паэта арыгінальных наватарскіх пошукаў.

РОДНАЯ МОВА

Як самую звонкую ў съвеце навуку,
Як ройных вякоў пчалінку
складчыну.
Примаю па складу, па смаку,
на гуку

Мову маю матчыну!

З калыскі, ад першага лепету
„мама”,
Які акрыліў жаўтароціка-хлопчыка,
Да грамавога „гура”, што

узынімала
Мяне ў штыкавую атаку
з акопчыка.

Пароль наўміручацьці — родная мова.
Рассунцяся, часу перагародкі:
Вядуць, як суседзі праз вонкі,
размову
Учора і Заўтра, патомкі і продкі...
Мы ці нямыя вякамі маўчали?
Струны ржавелі бяз пальцаў
музыки.
Нібы ўзыр'ячтку, запасіў
маўчанье
(Заканчэнне на 7-май бачыне)

Бо серп ляжаў на зломленым вязме.
Бо трэба ёй дажаць палоску.
Даўно гудуць над страчаным вятраты.
Даўно рачулка не бяжыць да гаю.
А я з тae пары, з тae пары Цябе, матуля, даганяю.
1967

МИНУТА МАЎЧАНЬНЯ

Час адлічаюць новыя дрэвы,
Што ў сярэдзіне веку ўзышли.
У часіну душэўнай патрабы
Успаміаем мы тых, хто ў зямлі.

Пад карэнінамі, пад малачаем
Есьць у кожнага хтось дарагі.
..УШАНУЕМ

МИНУТАІ
МАЎЧАНЬНЯ...
Мы маўчым, як маўчаць берагі.

Паміж намі струмень быстрачны
З матылямі, з стваламі бяроз.

Нараджэнне чыеўсці і нечы

Міг естатні. Да самых нябес
Цішыня вырастает нязвыклая,
Бы зымялела ўсё з тэй пары.

Толькі чуеш: гадзіннік твой цікае
Ды зязюля кукую ў бары.

1967



МИХАСЬ СТРАЛЬЦОЎ

Нарадзіўся 14 лютага 1937 г. у вёсцы Сычыні Слаўгарадзкага раёну Магілёўшчыны. У 1959 г. скончыў філялігічны факультэт Беларускага Дзяржаўнага Універсітэту. Працуе рэдактарам аддзелу прозы часопісу „Маладосьць”. Выдаў зборнік апавяданняў: „Блакітны вефер” (1962) і „Сена на асфальце” (1966) ды надрукаваў у 11-ым нумары „Маладосьці” за 1966 год аповесьць „Адзін лапаць, адзін чунь”. Займаеца з добрымі вынікамі літаратурнай крытыкай. У 1965 г. выдаў зборнік літаратурно-крытычных артыкулаў „Жыцьцёўкі і слове”. Апошнім часам, апрача прозы, пачаў займацца й пазнейшай.

Міхась Стравільцоў — адзін з найбольш таленавітых беларускіх празайкаў малодшага пакалення. Ён перадусім глыбокі псыхалёг, а найчасцішымі тэмамі ягоных апавяданняў — розныя духовыя канфлікты й перажываныя людзей вё

